

P7_TA(2010)0438

Avalik-õiguslik ringhääling digitaalajastul: kaksiksüsteemi tulevik

Euroopa Parlamendi 25. novembri 2010. aasta resolutsioon digitaalajastu avalik-õigusliku ringhäälingu ja duaalsüsteemi tuleviku kohta (2010/2028(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 14 ja artikli 106 lõiget 2;
- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingule lisatud protokolli nr 29 liikmesriikide avalik-õigusliku ringhäälingu kohta;
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 11 lõiget 2;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv)¹;
- võttes arvesse oma 19. septembri 1996. aasta resolutsiooni avalik-õigusliku televisiooni rolli kohta multimeediaühiskonnas²;
- võttes arvesse oma 25. septembri 2008. aasta resolutsiooni meediakanalite koondumise ja meedia pluralismi kohta Euroopa Liidus³;
- võttes arvesse oma 16. detsembri 2008. aasta resolutsiooni meediapädevuse kohta digitaalses maailmas⁴;
- võttes arvesse komisjoni 2. juuli 2009. aasta teatist riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta avalik-õigusliku ringhäälingu suhtes⁵;
- võttes arvesse komisjoni töödokumenti massiteabevahendite mitmekesisuse kohta Euroopa Liidu liikmesriikides (SEK(2007)0032);
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 11. septembri 1996. aasta soovitus nr R (96) 10 liikmesriikidele avalik-õigusliku ringhäälingu sõltumatuse tagamise kohta;
- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 25. jaanuari 1999. aasta resolutsiooni avalik-õigusliku ringhäälingu kohta⁶;
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 31. jaanuari 2007. aasta soovitus nr CM/Rec(2007)2 liikmesriikidele meedia pluralismi ja meediasisu mitmekesisuse kohta;

¹ ELT L 95, 15.4.2010, lk 1.

² EÜT C 320, 28.10.1996, lk 180.

³ ELT C 8 E, 14.1.2010, lk 85.

⁴ ELT C 45 E, 23.2.2010, lk 9.

⁵ ELT C 257, 27.10.2009, lk 1.

⁶ EÜT C 30, 5.2.1999, lk 1.

- võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 31. jaanuari 2007. aasta soovitus nr CM/Rec(2007)3 liikmesriikidele avalik-õigusliku meedia ülesannete kohta infoühiskonnas;
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu parlamentaarse assamblee 25. juuni 2009. aasta soovitus nr 1878 (2009) avalik-õigusliku ringhäälingu rahastamise kohta;
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 27. septembri 2006. aasta deklaratsiooni avalik-õigusliku ringhäälingu sõltumatuse tagamise kohta liikmesriikides;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 48;
 - võttes arvesse kultuuri- ja hariduskomisjoni raportit (A7-0286/2010),
- A. arvestades, et demokraatlikus Euroopa ühiskonnas sõltub kodanike osalus avalikus arutelus ning juurdepääs teabele digitaalmaailmas elujõulisest ja konkurentsivõimelisest audiovisuaal- ja trükimeedia sektorist;
 - B. arvestades, et ringhäälingumeedia on ELi liikmesriikide kodanike peamiste teabeallikate hulgas ning on seetõttu tähtis tegur inimeste väärtuste ja arvamuste kujundamisel;
 - C. arvestades, et nii avalik-õiguslikul kui ka eraõiguslikul ringhäälingul on etendada oluline roll kõiges, mis puudutab Euroopa audiovisuaaltoodangut, kultuurilist mitmekesisust ja eripära, informatsiooni, pluralismi, sotsiaalset ühtekuuluvust, põhivabaduste edendamist ning demokraatia toimimist;
 - D. arvestades, et avalik-õiguslik ringhääling on teerajaja rollis, sest ta hoogustab ja kasutab tehnoloogiat arengut, et pakkuda üldsusele meediasisu uuendusliku meedia- ja edastustehnika abil;
 - E. arvestades, et ELi audiovisuaalmaastik on ainulaadne ning seda iseloomustab nn duaalsüsteem, mis põhineb õigel tasakaalul avalik-õigusliku ja kommertsringhäälingu vahel;
 - F. arvestades, et tõhus duaalsüsteem, mille puhul avalik-õiguslik ja eraõiguslik meedia on õiges tasakaalus, vastab üldsuse huvidele;
 - G. arvestades, et avalik-õigusliku ja kommertsringhäälingu koosseksisteerimine on taganud vabalt kättesaadava programmilise mitmekülsuse, mis toob kasu kõigile ELi kodanikele ning soodustab meedia pluralismi, kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, toimetuste vahelist konkurentsi (sisu kvaliteedi ja mitmekülsuse osas) ning sõnavabadust;
 - H. arvestades, et Euroopa Liit peab duaalsüsteemi rolli eriti oluliseks Euroopa meediasisu tootmisel ja levitamisel;
 - I. arvestades, et audiovisuaalmaastikul viimastel aastatel toimunud muutused seoses digitaaltehnoogiatega ja tasuliste platvormide arengu ning uue veebimeedia osalejatega on mõjutanud ringhäälingu traditsioonilist duaalsüsteemi ning samuti toimetuste vahelist konkurentsi (sisu kvaliteedi ja mitmekülsuse osas), sundides avalik-õiguslikku ja eraõiguslikku ringhäälingut oma tegevust diferentseerima ja kavandama uusi edastusplatvorme;

- J. arvestades, et tänu uute tehnoloogiate levikule on muutnud viis, kuidas Euroopa kodanikud saavad juurdepääsu meediale ja teabele;
- K. arvestades, et veebikeskkonna puhul ei saa säilitada meediasektori tavapäraseid piire, kuna traditsiooniline meedia peab püsijäämiseks laienema uutele platvormidele (nagu SMS-teenused, veebilehed ja rakendused nutitelefonidele), kooskõlas Euroopa Liidu digitaalse tegevuskava eesmärkidega;
- L. arvestades, et ajalehed ja ajakirjad on pluralistliku ja mitmekülgse Euroopa meediamaastriku oluline osa – ning peavad selleks ka jääma;
- M. arvestades, et telekommunikatsiooni- ja Interneti-teenuste pakkujad ning otsingumootorid muutuvad uues meediakeskkonnas üha olulisemaks;
- N. arvestades, et digitaalajastul, millele on iseloomulik tarbijatele pakutav laiem valik, kuid mida samas võib ohustada publiku killustatus, meediakanalite üha suurem koondumine, vertikaalselt integreeritud meediaettevõtete arvu suurenemine ning areng tasuliste teenuste ja krüpteerimise suunas, võimaldab avalik-õiguslik ringhääling säilitada avalikku arutelu, pakkudes kvaliteetset ja sotsiaalse väärtusega programmi ning objektiivset informatsiooni;
- O. arvestades, et teatavates liikmesriikides ei ole avalik-õiguslik ringhääling veel sotsiaalselt piisavalt kinnistunud ja tal puuduvad piisavad vahendid;
- P. arvestades, et mõnes liikmesriigis seisavad avalik-õiguslikud kanalid silmitsi oluliste probleemidega, mis ohustavad nende poliitilist sõltumatust, elujõulisust ja isegi rahastamise alust, seades nii duaalsüsteemi säilimise otseselt ohtu;
- Q. arvestades, et reklaami vähenemise tõttu on kommertstelevisioon viimasel ajal sattunud majanduslikesse raskustesse;
- R. arvestades, et avaliku teenuse osutamise määratlemine ning avalik-õigusliku ringhäälingu rahastamine kuulub Amsterdami protokolliga põhimõtetele kohaselt liikmesriikide ainupädevusse;
- S. arvestades, et avalik-õiguslik meedia vajab piisavalt riiklikku rahastamist, uute tehnoloogiate ja platvormide kasutuselevõtu osalemist ning stabiilset ja prognoositavat reguleerivat raamistikku, mis võimaldaks tal täita oma ülesandeid, pakkudes kvaliteetset kultuurilist ja uudiste infosisu ning arendades selle abil üldsuse huvides meediapädevust;
- T. arvestades, et avalik-õiguslikku ringhäälingut on võimalik parandada liikmesriikide vahel kogemusi ja häid tavasid vahetades;
- U. arvestades, et sõnavabaduse, meedia pluralismi ning avalik-õigusliku meedia sõltumatuse, ülesannete ja rahastamise osas Euroopas kehtivate normide järgimine peaks olema kõigi liikmesriikide prioriteet;
- V. arvestades, et ELi käsutuses ei ole praegu asjakohaseid vahendeid, et jälgida ohte, mis ähvardavad avalik-õiguslikku meediat ja duaalsüsteemi liikmesriikides või ELi teatavates piirkondades, ning neile reageerida,

1. kinnitab veel kord oma pühendumust ringhäälingu duaalsüsteemile, milles on oma poliitilisest ja majanduslikust survest sõltumatu roll nii eraõiguslikul kui ka avalik-õiguslikul meedial, ja nõuab, et oleks tagatud juurdepääs parima kvaliteediga ringhäälingule, hoolimata tarbijate ja kasutajate maksevõimest;
2. rõhutab eelkõige tõeliselt tasakaalustatud Euroopa duaalsüsteemi olulist rolli demokraatia, sotsiaalse ühtekuuluvuse, integratsiooni ja sõnavabaduse edendamisel, ning eriti meedia pluralismi, meediapädevuse, kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse ning Euroopa ajakirjandusvabaduse standardite säilitamisel ja edendamisel;
3. märgib, et avalik-õigusliku ja eraõigusliku meedia kooseksisteerimine on suuresti kaasa aidanud meediasisu uuendamisele ja mitmekesistamisele ning avaldanud positiivset mõju kvaliteedile;
4. kinnitab uuesti vajadust säilitada sõltumatu, tugev ja elujõuline avalik-õiguslik ringhääling, kohandades seda samal ajal digitaalajastu nõudmistele, ning nõuab selle eesmärgi elluviimiseks konkreetsete meetmete võtmist;
5. rõhutab sellega seoses asjaolu, et digitaalajastul on avalik-õiguslikul ringhäälingul eriline ülesanne avaliku arutelu säilitamisel, muutes üldist huvi pakkuva kvaliteetse meediasisu üldkättesaadavaks kõigi asjakohaste platvormide kaudu;
6. kutsub liikmesriike üles tagama piisavad vahendid, et avalik-õiguslikud ringhäälinguorganisatsioonid saaksid kasutada uute digitaaltehnoloogiate eeliseid ning et oleks tagatud nüüdisaegsete audiovisuaalteenuste jõudmine üldsuseni;
7. nõuab sellega seoses avalik-õiguslikelt ringhäälinguorganisatsioonidelt töö korraldamist viisil, mis võimaldaks pakkuda köitvat ja kvaliteetset internetipõhist meediasisu, et jõuda noorteni, kes tarbivad meediateenuseid peaaegu eranditult internetis;
8. kutsub liikmesriike üles võitlema digitaalse lõhega – näiteks linna- ja maapiirkondade vahel – ning tagama, et digiteerimise tulemusena oleks kõigi piirkondade inimestel võrdne juurdepääs avalik-õiguslikule ringhäälingule;
9. nõuab tungivalt, et liikmesriigid kaaluksid võimalust muuta üleminek analoogtelevisionilt digitelevisionile tarbijate jaoks kergemaks;
10. nõuab tungivalt, et liikmesriigid määratleksid täpselt avalik-õigusliku ringhäälingu ülesanded, võimaldamaks sellel säilitada oma eripära, pühendudes originaalsele audiovisuaaltoodangule ning kvaliteetsetele programmidele ja ajakirjandusele kommerts- või poliitilistest kaalutlustest hoolimata, mis ongi selle eritunnuseks; märgib, et need ülesanded tuleks määratleda võimalikult täpselt, kuid võttes arvesse ringhäälingu programmilist sõltumatust;
11. tuletab meelde, et tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtte kohaselt peab avalik-õiguslikul ringhäälingul olema võimalus oma ülesannete raames pakkuda teenuseid, sh uusi teenuseid, kõigil platvormidel;
12. rõhutab, et avalik-õigusliku ringhäälingu internetis tegutsemist käsitlevate õigussätete puudulikkus mõnedes liikmesriikides võib mõjutada sektori võimet laiendada oma tegevust uutele platvormidele;

13. tuletab meelde, et maapealsetel, avatud ja standarditel põhinevatel ja koostalitusvõimelistel ringhäälinguplatvormidel on ringhäälingu duaalsüsteemis keskne roll, ning need on ideaalseks vahendiks, mille abil pakkuda kasutajatele tasuta ja kergesti kättesaadavaid audiovisuaalmeediateenuseid, mis on paremini kohandatud kohalike turgude killustatusele ja vastavad seega paremini kohalikele kultuurilistele ja sotsiaalsetele ootustele;
14. võtab teadmiseks komisjoni 2009. aasta juuli ringhäälinguteatise, milles tunnistatakse avalik-õigusliku ringhäälingu õigust kasutada kõiki asjakohaseid edastusplatvorme ning kinnitatakse uuesti, et avalik-õigusliku ringhäälingu ülesande, rahastamise ja korralduse määratlemine on liikmesriikide ainupädevuses, seevastu komisjoni vastutusallas on ilmsete vigade kontrollimine, ning kutsub liikmesriike üles säilitama tasakaalu pakutavate digitaalmeedia teenuste vahel, tagama avalik-õigusliku ringhäälingu ja eraõigusliku meedia õiglast konkurentsi ning seeläbi kindlustama elujõulist meediamaaistikku ka veebikeskkonnas;
15. väljendab heameelt selle üle, et tunnustatakse tehnoloogia neutraalsuse põhimõtet ja vajadust järgida avalik-õigusliku ringhäälingu toimetuste sõltumatust, võttes nõuetekohaselt arvesse nende stabiilse ja kindla rahastamise vajadust;
16. juhib siiski tähelepanu, et (olemasolevate) ennetavate testidega seotud kulud on märkimisväärsed ning rõhutab, et toetab proportsionaalset hindamist;
17. tuletab meelde Euroopa Nõukogu soovitude ja deklaratsioonide tähtsust, mille on heaks kiitnud kõik ELi liikmesriigid ning mis sätestavad Euroopas kehtivad normid sõna- ja ajakirjandusvabaduse, meedia pluralismi ning avalik-õigusliku meedia sõltumatuse, korralduse, ülesannete ja rahastamise osas, eelkõige infoühiskonnas, tagades nii avalik-õigusliku ringhäälingu usaldusväärsust;
18. tuletab liikmesriikidele meelde kohustust nendest Euroopas kehtivatest normidest kinni pidada ning soovitab, et liikmesriigid tagaksid avalik-õigusliku meedia asjakohase ja stabiilse rahastamise, mis võimaldaks tal täita oma ülesandeid, tagaks poliitilise ja majandusliku sõltumatuse ning soodustaks info- ja teadmispõhist osalusühiskonda koos esindusliku ja kõigile kättesaadava kvaliteetmeediaga;
19. kutsub komisjoni üles ergutama liikmesriike vahetama häid tavasid eri tasanditel (liikmesriikide pädevad meediaasutused, sidusrühmad, avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide juhtkonnad, sõltumatute reguleerivate asutuste töötajad ning televaatajate ja tarbijate esindajad);
20. kutsub liikmesriike üles tihendama meediavaldkonda reguleerivate asutuste koostööd riiklike kontrolliasutuste Euroopa võrgustiku (EPRA) raames ning tõhustama oma vastava avalik-õigusliku ringhäälingusüsteemiga seotud kogemuste ja heade tavade vahetamist;
21. tuletab liikmesriikidele meelde, et avalik-õigusliku ringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine peab lähtuma nende pädevusest ja meediasektori tundmisest;
22. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles volitama Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskust, andes talle selleks vajalikud vahendid, koguma andmeid ja teostama uuringuid selle kohta, kuidas liikmesriigid nimetatud norme kohaldavad, eesmärgiga

välja selgitada, kas normidel on olnud soovitatav mõju, ning nõuab tungivalt, et kohustust mittetäitvad liikmesriigid võetaks vastutusele;

23. kutsub komisjoni üles pöörama ühinemisläbirääkimistel suuremat tähelepanu duaalsüsteemile kui ELi õigustiku osale, ning nõuab tungivalt, et jälgitaks kandidaatriikide edusamme selles valdkonnas;
24. palub lisaks liikmesriikidel asjakohaselt lahendada avalik-õigusliku ringhäälingu alarahastamise küsimus, pidades seejuures silmas avalik-õigusliku meedia eriomast ülesannet olla kõigil uutel meediaplatvormidel kättesaadav võimalikult suurele arvule vaatajatele ja kuulajatele;
25. märgib, et kõigis liikmesriikides tuleb tagada eraõiguslike kanalite omandilise kuuluvuse läbipaistvus ning kutsub komisjoni üles jälgima ja toetama edusamme selles valdkonnas;
26. kutsub liikmesriike üles lõpetama poliitilise sekkumise avalik-õigusliku ringhäälingu teenuste sisusse;
27. tunneb heameelt komisjoni palvel läbi viidud sõltumatu uuringu (et määratleda ELi meedia pluralismi hindamiseks kasutatavad näitajad) järelduste üle;
28. ergutab looma meedia pluralismi vaatluskeskust, mis oleks tõhus vahend meedia pluralismi ähvardavate ohtude kindlakstegemiseks;
29. tuletab meelde Euroopa Investeerimispannga pakutavaid rahastamisvahendeid ning julgustab rahalistes raskustes olevaid avalik-õiguslikke kanaleid taotlema Euroopa Investeerimispanngalt sooduslaenu oma infrastruktuuri uuendamiseks, eelkõige digiteerimiseks ja uuendustegevuseks;
30. julgustab erinevaid sidusrühmi tihedamale koostööle duaalsüsteemi kindlustamiseks ning eelkõige julgustab avalik-õiguslikku ja eraõiguslikku ringhäälingut tegema koostööd nii omavahel kui ka väljaandjatega sisu jagamise ja uuenduslike projektide osas, ning looma koostöömehhanisme;
31. palub komisjonil käivitada algatuse, mis tooks kokku erinevad meediakeskkonna osalejad eesmärgiga hõlbustada võimalike koostöövaldkondade määratlemist ja parimate tavade vahetamist ning käsitleda asjakohaseid küsimusi;
32. juhib kõnealuses kontekstis tähelepanu asjaolule, et kogukonna- ja kodanikuringhäälingul, eriti väikeste kogukondade puhul, esineb probleeme pikaajalise rahastamisega (nt reklaami kaudu), ning arvab, et kõnealusel juhul võiks kasutada digiteerimise pakutavaid uusi võimalusi, et tagada piirkonna tasandil ulatusliku levialaga kogukonna või kodanikuringhääling;
33. ergutab komisjoni kohandama autoriõigust uuele digitaalajastule, võimaldades ringhäälinguorganisatsioonidel säilitada kvaliteetse Euroopa meediasisu lai valik, ning kaaluda konkreetseid viise, kuidas lihtsustada arhiivimaterjalide kasutamist ning luua laiendatud kollektiivse litsentsimise süsteemid ja ühtne kontaktpunkt autoriõiguste hankimiseks;

34. jääb ootama audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi Euroopa päritoluga teostele pühendatud saateaga käsitlevate sätete rakendamist, arvestades et teatavad liikmesriigid ei ole mingeid sellekohaseid meetmeid võtnud;
35. nõuab komisjonilt tungivalt selle tagamist, et sisuvahendajad järgiksid kehtivat õigusraamistikku, ning kutsub komisjoni üles kaaluma viise, kuidas otsingumootorid ja internetiteenuse pakkujad saaksid anda oma panuse sisu loomise rahastamisse;
36. rõhutab meediapädevuse arendamise olulisust, selleks et oleks võimalik sisuvahendajate teenuseid vastutustundlikult kasutada;
37. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.